

In de voetsporen van ...

Martin Verbeeck en Maria Senden

Colofon

ISBN: 978 94 6365 155 4

1e druk 2019

© 2019, Fransje de Jongh

Exemplaren zijn te bestellen via de boekhandel
of rechtstreeks bij de uitgeverij:

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Vormgeving binnenwerk en omslag: Evelien Veenstra

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

In de voetsporen van ...
Martin Verbeeck en Maria Senden

een biografie

Fransje de Jongh

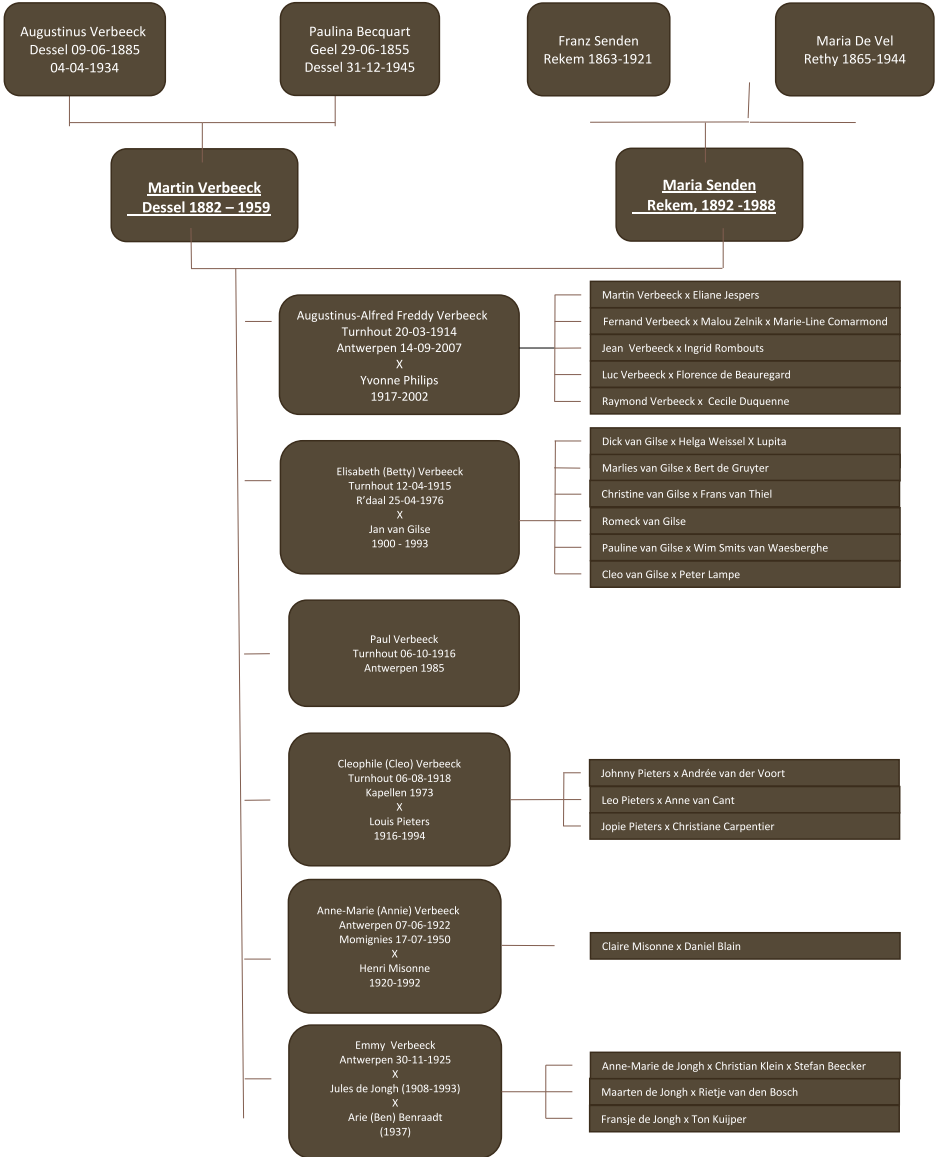

Inhoud

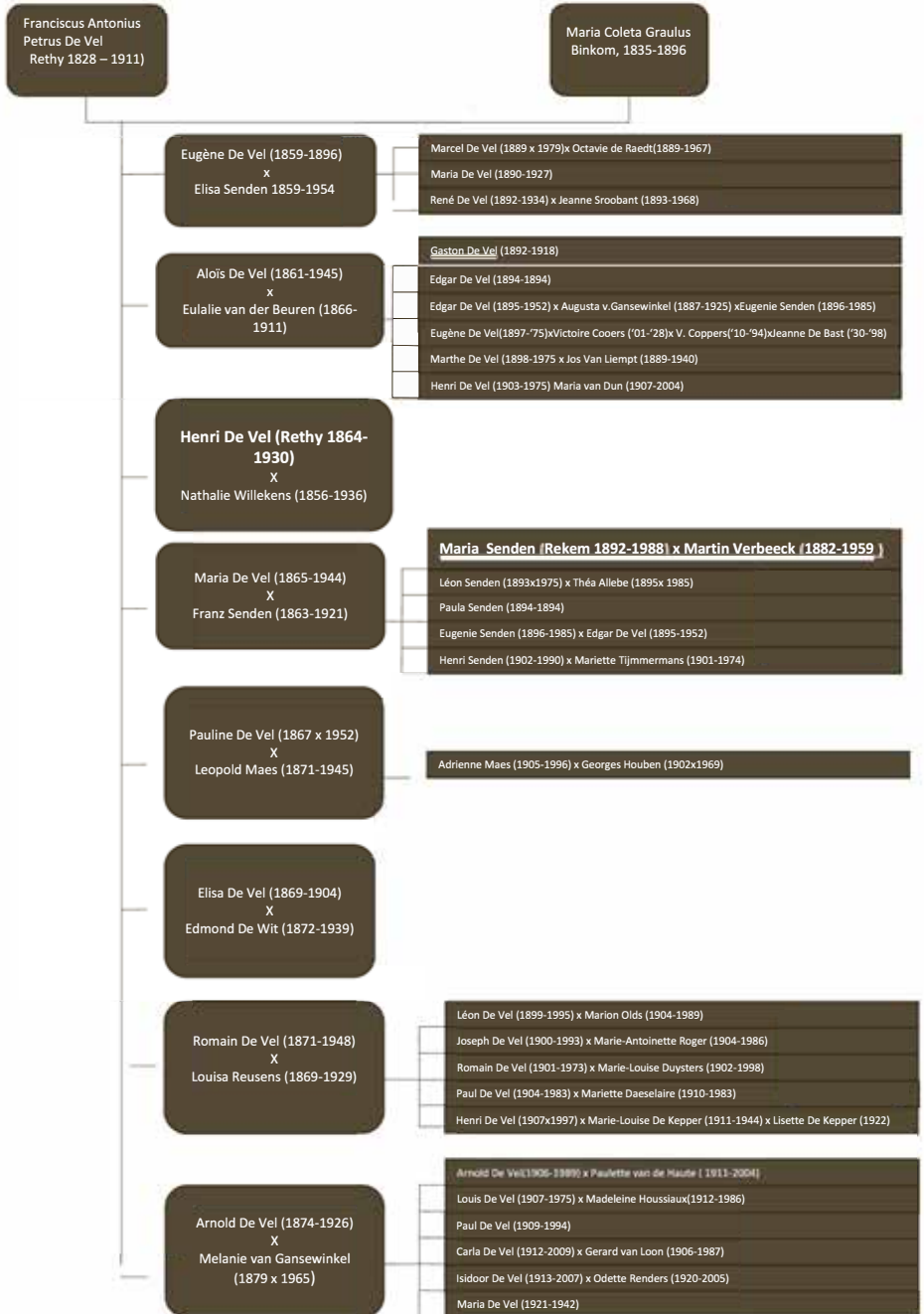
Stamboom familie Verbeeck-Senden	7
Stamboom familie De Vel	8
Stamboom familie Verbeeck	9
Tijdlijn	11
Voorwoord	19
Hoofdstuk 1 - De proloog	25
Jeugd Maria Senden	25
Jeugd Martin Verbeeck	41
Hoofdstuk 2 - Oproep tot het Avontuur	64
De Houthandel	72
Hoofdstuk 3 - Het Avontuur	86
De jaren twintig	86
De ontwikkeling van 't Zwart Goor en de Pannenhoef	92
Verbouwingen te Merksplas	104
Hoofdstuk 4 - De Beproevingen - de fase van opbouw	119
De cementindustrie	120
Hoofdstuk 5 - Het buitenland	157
De Aswandam en activiteiten in	
Egypte & Libanon	157
Amerika	162
Hoofdstuk 6 - De Beproevingen - de afbraak	170
Hoofdstuk 7 - De ommekeer	181
Gebeurtenissen die leiden tot de Tweede Wereldoorlog	191
De oorlogsjaren Kapellenbos (WO II)	198
Hoofdstuk 8 - Een periode van politieke onrust en economisch evenwicht	206

Hoofdstuk 9 - Een eik is geveld	218
Epiloog - De laatste decennia uit het leven van Maria Senden	222
Dankwoord	234
Noten	237
Geraadpleegde bronnen	247
Foto index	251
Verantwoording	254

STAMBOOM Familie Verbeek-Senden

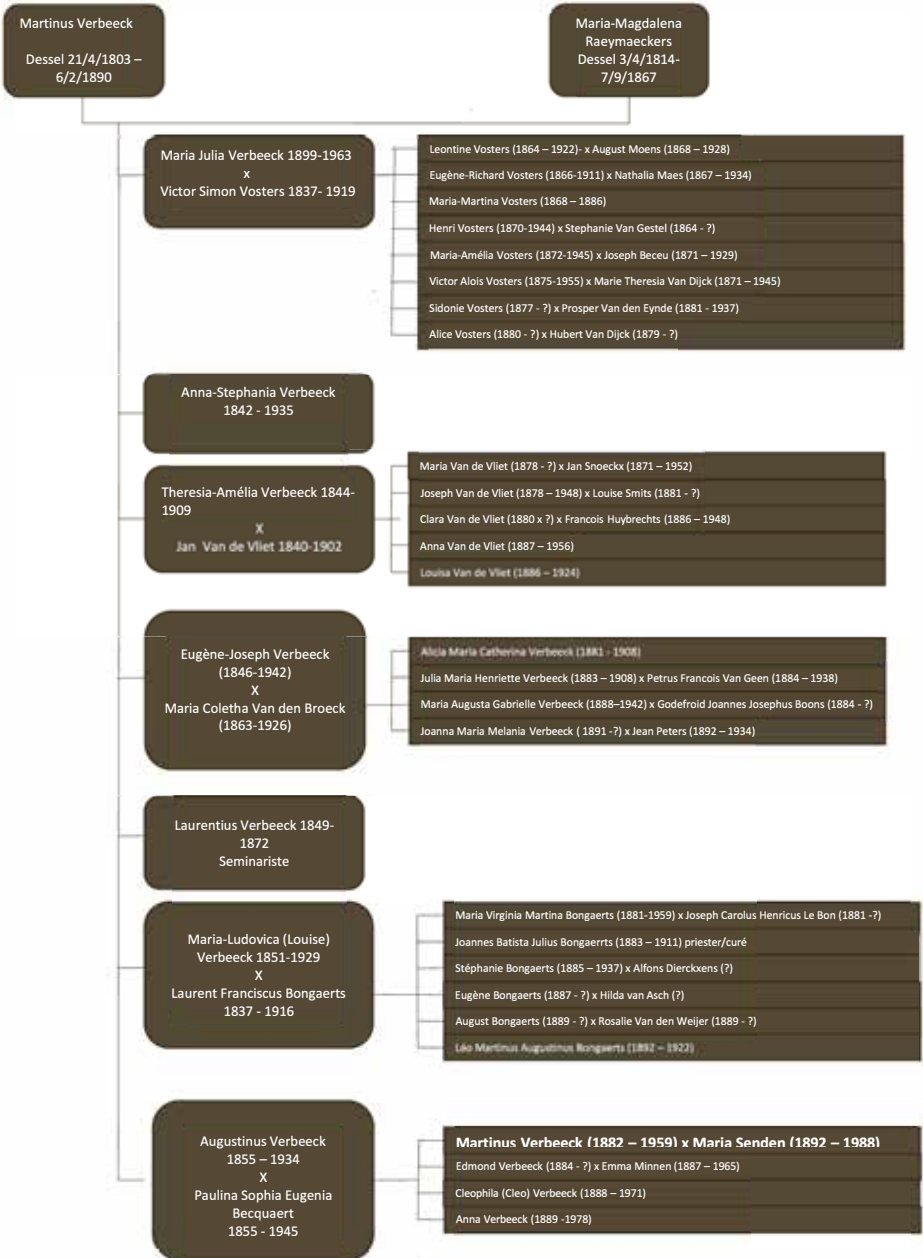

STAMBOOM Familie De Vel

STAMBOOM Familie Verbeeck

Tijdslijn

- 1803 geboorte Martinus Verbeeck (grootvader Martin), bouwer van de bierbrouwerij te Dessel
- 1850-1860 bouw familiebrouwerij door Martinus Verbeeck
- 1852 uitvinding zeppelin
- 1855 geboorte Augustinus Verbeeck, te Dessel. Va Beeck
- 1855 geboorte Paulina Sophia Eugenia Becquaert, te Geel. Moe Beeck
- 1863 geboorte Franz Senden
- 1865 geboorte Marie De Vel, Rethy
- 1871 uitvinding auto, Karl Benz
- 1878 uitvinding fonograaf
- 1882 geboorte Martin Antoon Josef Verbeeck, woensdag 11 oktober, Dessel
- 1884 geboorte Edmond Verbeeck, Dessel, broer Martin
- 1886 uitvinding grammofoon
- 1887 geboorte Emma Minnen, latere vrouw Edmond Verbeeck
- 1888 1 juli, geboorte Cleophilie Verbeeck (Tante Cleo uit Dessel), zuster Martin
- 1889 29 september, geboorte Anna Verbeeck (Tant'Anna uit Dessel), zuster Martin
- 1890 overlijden Martinus Verbeeck, grootvader van Martin
- 1891 bouw ouderlijk huis familie Senden, St. Pieterstraat Rekem
- 1891 uitvinding gloeilamp
- 1892 zondag 3 juli, geboorte Maria Senden

- 1896 uitvinding draadloze telegrafie en radio
- 1901 uitvinding stofzuiger
- 1902 geboorte Henri Senden
- 1903 eerste vliegtuig stijgt op
- 1908 24 november, geboorte Jules de Jongh,
Amsterdam, eerste echtgenoot van Emmy
Verbeeck
- 1913 14 juni, huwelijk Maria Senden en Martin
Verbeeck; hun woonhuis staat in de
Gasthuisstraat, Turnhout
- 1913 uitvinding lopende band
- 1914 20 maart, geboorte Augustinus Alfred (Freddy)
Verbeeck te Turnhout
- 1914 eerste Europese betonweg aangelegd door
Henri De Vel en Martin Verbeeck, ‘aannemer
openbare werken’
- 1913-1914 aankoop eerste bosgronden door Martin
Verbeeck
- 1914 28 juli, uitbreken Eerste Wereldoorlog
- 1914 Martin medestichter Foresco houtzagerij
- 1914 Martin legt zich toe op houtexploitatie
- 1915 12 april, geboorte Elisabeth (Betty) Verbeeck,
Turnhout
- 1915 uitvinding van de tank ‘the Whippet’
- 1916 6 oktober, geboorte Paul Verbeeck, Turnhout
- 1916 23 december, geboorte Leo Pieters, Bergen op
Zoom
- 1917 Russische Revolutie, tsaar Nicolaas II en familie
worden verbannen
- 1917 mondelinge overeenkomst Rosalie van Gemert
en Martin Verbeeck betreffende aankoop ’t
Zwart Goor

- 1917 25 juni, geboorte Yvonne Philips Maaseik, latere echtgenote van Freddy Verbeeck
- 1917-1918 aankoop verdere bosgronden door Martin Verbeeck
- 1918 17 juli, het Russische huis Romanov wordt geëxecuteerd
- 1918 6 augustus, geboorte Cleophile (Cleo) Verbeeck, Turnhout
- 1918 11 november, Vrede van Versailles, einde Eerste Wereldoorlog
- 1919 20 december, definitieve aankoop 't Zwart Goor, ca. 700 hectaren
- 1919 aankoop landgoederen 'de Pannenhoef' en 'de Kapelhoef' te Poppel, ca. 500 hectaren
- 1919 oprichting N.V. Kempisch landbouwbedrijf
- 1919 vredefeest Merksplas, gefinancierd door Martin Verbeeck
- 1919 eerste fase verbouwing van 't Zwart Goor; boerderij en landhuis worden gescheiden, staloppervlak verdubbeld
- 1920 geboorte Henri Misonne, Ransart
- 1921 overlijden Franz Senden, vader van Maria Senden, zoon Henri Senden neemt de distilleerderij over
- 1921 reorganisatie cementindustrie door Martin Verbeeck; concern Cimenteries Belges (CBR) wordt door hem opgericht
- 1921 Coco Chanel knipt haren kort
- 1922 7 juni, geboorte Anne-Marie (Annie) Verbeeck, Antwerpen
- 1922 brouwerij Verbeeck & Minnen wordt 'de Campina Brouwerij'

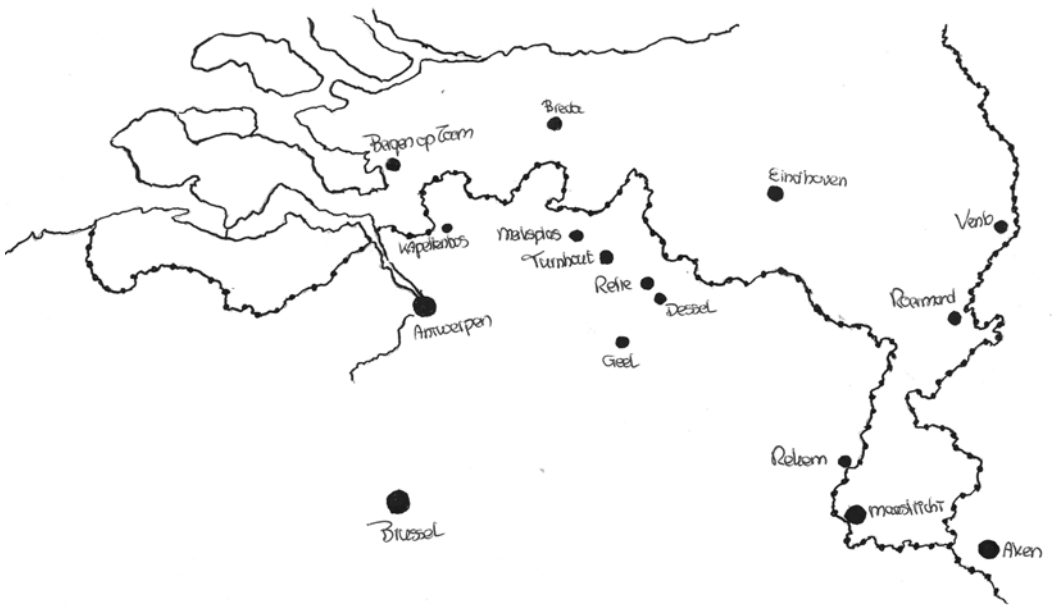
- 1922 verhuizing Maria Senden en Martin Verbeeck van de Gasthuisstraat, Turnhout, naar de Van Putlei 24, Antwerpen
- 1922 aankoop van de St. Pietersberg in Nederland en exploitatie hiervan ten behoeve van de CBR
- 1922 Martin onderhandelt in Nederland om aldaar een cementindustrie op te richten
- 1925 aanvraag vergunning in Nederland om een cementfabriek te bouwen
- 1925 start bouw fabrieken ENCI
- 1925 30 november, geboorte Emmy Verbeeck, Antwerpen
- 1925 't Zwart Goor produceert eigen elektriciteit
- 1926 verbouwing 't Zwart Goor, de noordkant van het huis wordt verhoogd naar het oude woongedeelte
- 1926 aanleg 'lusttuin' en serres Maria Senden; bloemist wordt in dienst genomen
- 1926 ingang de Torendreef van 't Zwart Goor: de houten poort wordt vervangen door een sierbetonstuk
- 1928 eerste oven ENCI wordt aangestoken
- 1929 Grote Depressie, de beurskrach
- 1929-1933 tweede verhoging van de Aswandam in Egypte
- 1930 tijdens de onafhankelijkheidsviering te Merksplas wordt het dorp geheel versierd met de bloemen van Martin Verbeeck en wordt open-deur gehouden op 't Zwart Goor
- 1931 de serres van 1926 worden afgebroken en vervangen door vierkant serre-complex i.v.m. hogere opbrengst

- 1931 Freddy Verbeecks filmzaal in de oude boerderij van 't Zwart Goor
- 1933 januari, Hitler komt aan de macht in Duitsland
- 1933-1934 Martin sticht Het Kempische Landbouw Bedrijf
- 1934 overlijden van Va Beeck
- 1934 Martin Verbeeck treedt af als afgevaardigd bestuurder van de CBR
- 1934 Martin Verbeeck trekt zich terug uit ENCI
- 1934 mei, finale uitverkoop bloemisterij 't Zwart Goor
- 1934 donderdag 4 juli, openbare verkoop van inboedel 't Zwart Goor (landbouwmachines et cetera)
- 1935 april, het kasboek van 't Zwart Goor wordt afgesloten
- 1936 half september, de familie Verbeeck verlaat 't Zwart Goor voorgoed
- 1936 oprichting van de IMCA, aankoop Dennendal, Kapellenbos
- 1939 huwelijk Cleo Verbeeck met Louis Pieters
- 1939 Hitler valt Polen binnen, Frankrijk en Duitsland verklaren de oorlog
- 1940 10 mei, Hitler valt België binnen, begin achttien daagse veldtocht
- 1940 aankoop steenbakkerij Beerse van Edwin Wouters, vervolgens verdere aankoop steenbakkerijen te Wildert, Ravel, Boom en Rijkevorsel door Martin Verbeeck
- 1942 verplichte tewerkstelling voor mannen en vrouwen
- 1943 huwelijk Freddy Verbeeck met Yvonne Philips
- 1944 overlijden Marie Senden-De Vel, moeder van Maria

- 1944 september, België wordt grotendeels bevrijd
5700 stuks V-1 en V-2 bommen worden
afgevuurd op Antwerpen
- 1945 januari, België wordt definitief bevrijd
- 1945 overlijden Pauline Verbeeck-Becquaert, Moe
Beeck
- 1946 14 september, huwelijk Annie Verbeeck met
Henri Misonne
- 1947 oprichting Nationale Groepering der
Kleinijverheid door Martin Verbeeck; hij wordt
voorzitter van de Raad van Beheer
- 1950 laatste executie in België van
oorlogscollaborateurs
- 1950 3 mei, huwelijk Emmy Verbeeck met Jules de
Jongh
- 1950 19 september, overlijden Annie Verbeeck, door
ongeluk
- 1953 ernstige hartklachten Martin Verbeeck; hij
beperkt zijn activiteiten
- 1958 45-jarig huwelijk Martin Verbeeck en Maria
Senden
- 1958 distilleerderij Senden-De Vel sluit haar deuren,
Léons vrouw Alice Milissen houdt het geheel in
stand
- 1959 20 februari, overlijden Martin Verbeeck
- 1965 overlijden Emma Minnen, vrouw Edmond
Verbeeck
- 1963 verkoop Dennendal, Kapellenbos
- 1971 7 december, overlijden Tante Cleo, Dessel
- 1973 overlijden Cleo Pieters-Verbeeck, Antwerpen
- 1975 overlijden Léon Senden, broer van Maria

- 1976 25 april, overlijden Betty van Gilse-Verbeeck,
Roosendaal
- 1978 22 februari, overlijden Tant'Anna, Dessel
- 1985 overlijden Paul Verbeeck, Antwerpen
- 1987 sluiting Campina Brouwerij
- 1988 8 juni, overlijden Maria Verbeeck-Senden
- 1990 definitief einde van alle activiteiten Campina
Brouwerij Dessel
- 1992 april, overlijden Henri Misonne
- 1993 19 januari, overlijden Jules de Jongh
- 1993 3 september, overlijden Jan van Gilse
- 1994 17 oktober, overlijden Leo Pieters
- 2002 3 april, overlijden Yvonne Verbeeck-Philips
- 2007 14 september, overlijden Freddy Verbeeck

Kaart België/Nederland met belangrijke dorpen/plaatsen
uit het leven van Martin Verbeeck en Maria Senden

Voorwoord

‘Je bent nu verdorie de enige schrijver in de familie’, zei mijn zus Anne-Marie aan de telefoon. ‘Schrijf nu eens al die verhalen op, want straks is er niemand meer die dit weet en het is zonde als dat allemaal verloren gaat.’ Ik had haar net een verhaal verteld dat bonmama, Maria Verbeeck-Senden, me jaren geleden had verteld over haar reis naar Egypte, een verhaal dat mijn zus niet kende. Ik ging indertijd vaak naar haar toe, want ik woonde in Essen (België) en het was een kleine moeite om op zaterdagen naar Antwerpen te rijden om haar te bezoeken.

Ja, ja, dacht ik toen ik Anne-Maries voorstel voor een boek hoorde en zag het vele werk dat een biografie met zich meebrengt al voor me.

Ik heb bonmama eind jaren zestig van de vorige eeuw, nu bijna vijftig jaar geleden, geïnterviewd en haar verhaal op een cassettebandje opgenomen, want, had ik haar verteld, ik wilde een boek over haar leven schrijven. Het kind van nog geen vijftien jaar oud dat ik toen was, kan zich echter zo’n intens leven nog niet inleven, laat staan het op schrift stellen. Het is te horen aan de kinderlijke vragen die ik haar stelde, aan het niet goed volgen van haar verhaal en aan het feit dat ik niets durfde te zeggen over het lepelkje dat ze steeds maar roerde in haar theekopje vlakbij de microfoon waardoor de opname niet erg helder werd. Er is tot heden dus niets terechtgekomen van die intentie. Toch heeft Anne-Maries opmerking iets wakker gemaakt.

De volgende dag heb ik een ‘skeletje’ opgezet, de globale indeling van een mogelijk boek, dat aan verbetering onderhevig is om te zien of er leven in geblazen kon worden, of

het zou gaan bewegen en het scheppingsproces in gang wilde treden ... en dat gebeurde.

's Nachts droomde ik over bonmama, overdag dacht ik aan haar verhalen van toen en herinnerde me steeds meer en ook steeds meer details.

In een doos met oude herinneringen ligt dat cassette-bandje. Ik heb de doos voor het eerst in jaren opengedaan, het bandje eruit gehaald, het in een oude cassetterecorder gestopt en aangezet, de dictafon van mijn mobiel erbij voor het geval het bandje vast ging zitten of maar één keer afgespeeld kon worden. Het raakte inderdaad vast, maar de overzetting is wel gelukt.

Maria Sendens stem spreekt vijftig jaar later, over de dood heen, met al die informatie over haar leven.

Mijn gedachten gingen terug naar de laatste keer dat ik haar heb gezien in 1988, ze lag toen in het ziekenhuis in Antwerpen na dagen en weken amper gegeten te hebben.

'Ziet ge die processie daar lopen?', vroeg ze en keek langs me heen, achter me.

Ze lag op een eenpersoonskamer. Witte lakens, een witte dunne deken, een steriele kamer, de onmiskenbare ziekenhuisgeur en de geur van de dood die daar al een beetje doorheen blies. Haar lichaam oogde fragiel onder die deken, uitgeput door het niet meer eten, moe na een lang bewogen leven dat nu aan het onvermijdelijke einde was gekomen.

Ik wist niet zo goed hoe te reageren, er liep hier uiteraard geen katholieke processie, achter me bevond zich de lange ziekenhuisgang.

'Allemaal kleine meisjes in witte jurkjes die elkaanders handen vasthouden?', voegde ze er vragend aan toe.

Ik schudde mijn hoofd en plotseling keek ze me heel helder aan.